

Mohammed Benzakour

Het lied van Agilouz

Hoe ik vogels bevrijdde in Indonesië

Cossee
Amsterdam

De helft van de auteursroyalty's van dit boek zal nu en in de toekomst gaan naar goede doelen die zich inzetten voor vogels en hun habitat. Door dit boek te kopen steun je ze, waarvoor ik je oprecht wil bedanken.

'How do you know but ev'ry bird that cuts the airy way,
Is an immense world of delight, clos'd by your senses five?'
– William Blake

'... en als iemand een leven redt, is het alsof hij het leven
van de hele mensheid heeft gered.'
– Koran 5:32

Deel I

Het lied van Agilouz

In de winter van 2011 gebeurde iets magisch. Iets waarvan ik nooit had gedacht dat het kon, en het gebeurde precies op het goede moment. In een Rotterdams park. Maar laat ik beginnen bij het begin.

Pal achter De Twee Heuvels, een park in Oost-IJsselmonde, stond het revalidatiecentrum waar moeder enkele maanden eerder was opgenomen om te herstellen van een zwaar herseninfarct. Het gebied heette Varkenoord, en hoewel menig moslim daarin een ongunstig voorteken zou zien, ontwaarde ik alleen maar een logische speling van het lot, aangezien de naamgeving goeddeels samen viel met die van het dorp waar ons hele gezin altijd had gewoond: Zwijndrecht. Op zoveel gelijkenis moest wel een zegen rusten.

Die middag was mij een dreun in de maag verkocht. Ik zat in een kamer met de zaalarts en het afdelingsteamhoofd. Ze verkondigden dat moeder nu volledig was 'gehospitaliseerd'. In normale taal: ze zal nooit meer genezen. De logopediesessies bleken zinloos en de terugkeer van bewegingsfuncties (zodat dat graf-op-wieltjes, de rolstoel, op de schroothoop kon) bleek ijdele hoop. Volgens reële prognosetabellen moesten we ons voorbereiden op invaliditeit tot aan de dood. Het verpleegbeleid zou met

onmiddellijke ingang worden ‘aangepast’, wat betekende: geminimaliseerd. De logopedie zou per direct stoppen, de fysiotherapie werd teruggeschroefd naar twee kwartier per week.

In nog geen vijf minuten was al mijn hoop aan gort gescheurd. Alle vertrouwen op genezing en terugkeer van haar spraakvermogen loste op als sneeuw voor de zon.

Moeder kon niet meer terug naar haar oude vertrouwde rijtjeshuis aan de Jupiterstraat waar ze bijna twintig jaar in pannen had geroerd. Er moest een nieuw indicatieverzoek ingediend worden bij het CIZ voor een aangepaste Wmo-woning met 24 uurszorg. Dit kon lang duren want Wmo-huizen ‘lagen niet voor het oprapen’.

Ziezo. Na deze mededelingen ging iedereen weer zijns weegs en bleef ik alleen achter. Voor het eerst in mijn leven hadden de woorden ‘hospitalisering’, ‘invaliditeit’, ‘aangepast wonen’ en ‘24 uurszorg’ betrekking op iemand van wie ik zielsveel hield. Alles voelde onecht aan. Misschien had ik te lang in de ontkenning gezeten, misschien – die vreemde menselijke eigenschap om bewust de feiten te negeren, om te geloven dat wat haar overkwam slechts een rimpeltje was in een verder mooi en vervullend leven.

Moeder wachtte mij op bij het raam in de kantine en ik begon in de gang beneden te ijsberen. Wat moest ik tegen haar zeggen? Hoe moest ik dit aan de rest van de familie overbrengen? Ik kon niet nadenken, niet voelen; alsof mijn geest gestold was. Ik besloot mijn geschonden brein mee naar buiten te nemen, het park in. Wat kon ik anders dan mezelf verstoppen?

Ik beende naar moeder toe die rustig door het grote raam naar buiten keek. Ik probeerde niets te laten merken. Ik groette opgewekt als altijd. Gelukkig was het al

bijna middagduttijd, iets waar ze een hekel aan had, al helemaal omdat er twee vreemde mannen op haar kamer lagen. Ik drukte een zoen op haar voorhoofd en reed haar snel naar de kamer, kuste haar opnieuw ten afscheid, trok mijn jas aan en kuierde naar het park aan de overzijde.

Daar kwam ik, als gezegd, vaker, en dat deed ik naar gewoonte vooral tijdens moeders middagdutje, omdat ik dan kans zag om even op adem te komen en krachten te verzamelen. De liefste moeder op aarde, zoveel is zeker, voor wie ik alles overhad, maar die zonder dat ze het wist nu al maandenlang mijn krachten opslurpte als een door dorst uitgedroogde zwaan die een teil water werd voorgehouden. Vaak zocht ik een stil plekje, een bankje verstopt tussen de bomen, en deed ik net of ik ook een boom was. Soms dommelde ik in en likte in mijn slaap mijn wonden, mijn schrammen en bulten. Maar bij het ontwaken zaten ze er nog.

*

De winter liep op dus zijn laatste benen. Een miezerige bui klaterde op de straatstenen. Een briesje streek langs m'n wangen. Ik stak de weg over en eenmaal in het park liep ik schuifelend langs een gazon met ernaast een rommelig hoopje dode elzenstronken. Ik keek omhoog naar de loodgrijze lucht. De februarimiezer drong diep door in mijn botten. Ik plofte neer in het gras en verborg mijn gezicht in mijn handen. Huilen was het enige wat ik wilde maar mijn ogen bleven droog. Ik zoog mijn longen vol, mijn spieren spanden zich. Ik ging languit op mijn buik liggen en balde mijn vuisten als een drenkeling die zich afzette tegen een zuigende zeebodem. Er is geen Allah,

dacht ik, er is geen Allah, moeder. Allah is een sprookje. En als Hij wel bestaat, wraak ik Hem omdat Hij u kapot heeft gemaakt en tegelijk smeeik ik Hem om u rust te geven en verlossing te schenken.

Minutenlang bleef ik zo liggen. Ik weet niet meer of ik echt in slaap viel. De regenbui stokte. Ik opende mijn ogen. Hoe anders was dit een jaar geleden: toen ik nog een heerlijk vrij mens was, de beschikking had over een moeder en een begerige, rusteloze geest in een lenig, gezond lichaam. Ik dacht aan allerlei mooie maar nu onbegrijpelijk verre dingen: mijn schrijfwerk, mijn mooie, spannende, verre reizen. Ik dacht aan verlaten eilanden, bergen, zeeën, liefde, muziek, poëzie. Ik had een naïef geloof in de welgezindheid van het lot, en ziekte en dood leken me vreemde, literaire dingen. De toekomst lag toen nog voor me als een grote rijkdom. En nu, nu was ik beland in een wereld waarin ik elke dag poep en pis rook. Nu hoorde ik constant de ijzeren ringen van het bedgordijn over de roede schuiven en zag ik overal om mij heen pillen en poeders op werkbladen.

En terwijl ik daar in het natte gras lag, onder een grote, overhangende struik, en de droefheid mij langzaam opslokte, gebeurde iets magisch: vlak boven mijn hoofd klonk een prachtig lied; een geweldig jubelend lied vol knetterende trillers en rollers. *Rrrtprietjiet! Waliedgrietgriet! Prieghnhietwhofolifiet!* (Excuus voor mijn armoedige poging tot transcriptie, het geluid valt eigenlijk niet te imiteren of te coderen.) Vijf of zes melodieën die elkaar afwisselend herhaalden, zo zorgeloos, zo onbevangen, zo mooi. En meteen daarna weer: *Grietwaliedgriet! Rrrtprietjiet! Whofolifietprieghnhiet!* Klanken die klonken als rechtstreeks uit de hemel neergedaald en die mij als een